



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні групи  
забезпечення спеціальності  
103 «Науки про Землю»  
від «29» вересня 2023 року  
протокол № 2  
Голова групи  Шакірзанова Ж.Р.

УЗГОДЖЕНО

Директор навчально-наукового  
гідрометеорологічного інституту  
 Овчарук В.А.

**СИЛЛАБУС**

навчальної дисципліни

**Іноземна мова за професійним спрямуванням**

---

(назва навчальної дисципліни)

**103 «Науки про Землю»**

---

(шифр та назва спеціальності)

**«Агрометеорологія», «Океанологія і Гідрографія»,  
«Гідрологія і комплексне використання водних ресурсів»,  
«Метеорологія і кліматологія»**

---

(назва освітньої програми)

**магістр**

---

(рівень вищої освіти)

**денна**

---

(форма навчання)

**I**

---

(рік навчання)

**I**

---

(семестр навчання)

**2 / 60**

---

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

**залік**

---

(форма контролю)

**Соціально-гуманітарних наук (ЦК з Іноземних мов)**

---

(кафедра)

Одеса, 2023 р

Автор: Шотова-Ніколенко Г.В., доцент, к. філол. наук, доцент  
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

---

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри СГН від 21.08. 2023 року, протокол № 1.

Викладачі: Практичне заняття, Шотова-Ніколенко Г.В., доцент,  
к. філол. наук, доцент  
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

#### Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності
Пянова І.Ю., Шотова-Ніколенко Г.В.	28 серпня, 2020 р. № 1	вересень 2020 р.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Мета вивчення іноземної мови у немовному вузі – підготувати студента до читання англomовної літератури за фахом, спілкування англійською мовою в різних видах мовної діяльності, можливості використання англійської мови у практичних цілях.
Компетентність	<b>К 01</b> Здатність до адаптації і дії в новій ситуації. <b>К 03</b> Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). <b>К 04</b> Здатність працювати в міжнародному контексті.
Результат навчання	<b>ПР 02</b> Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю. <b>ПР 03</b> Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.
Базові знання	Знати: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Граматичні правила, граматичні конструкції для усного та письмового перекладу англomовних текстів та викладу інформації;</li> <li>2. Лексичний мінімум одиниць з програмних тем курсу.</li> </ol>
Базові вміння	Вміти: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. пояснювати граматичні правила;</li> <li>2. впізнавати, розрізняти та перекладати різноманітні граматичні конструкції;</li> <li>3. розуміти монологічні повідомлення з застосуванням певних граматичних конструкцій;</li> <li>4. застосовувати граматичні правила та конструкції в перекладі текстів, діалогічному мовленні та на письмі.</li> </ol>
Базові навички	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Використовувати граматичні правила для перекладу текстів з англійської мови у практичних цілях.</li> <li>2. Вживати граматичні конструкції в усному мовленні та переказі текстів з програмних тем курсу.</li> </ol>
Пов'язані ссиллабуси	«Іноземна мова за професійним спрямуванням» -2 семестр
Попередня дисципліна	
Наступна дисципліна	
Кількість годин	лекції: практичні заняття: 30 у I семестрі;

лабораторні заняття: семінарські заняття: самостійна робота студентів: 30 у I семестрі;
---

## I семестр

### 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

#### 2.2. Практичні модулі I семестру

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	1. a) "Ecology".	15	14
	b) "Environmental Science"	1,5	1,5
	c) Grammar: Indefinite Tenses (active and passive)	1,5	1,5
	d) Переклад суспільно-політичного тексту (2500 др. знаків)	2	1,5
	e) "Environment"	1,5	1,5
	f) Переклад суспільно-політичного тексту (2500 др. знаків)	1,5	1,5
	g) Grammar: Continuous Tenses (Active and Passive)	1,5	1,5
	h) Переклад тексту за фахом (8000 др. знаків).	2	1,5
	3. Модульна контрольна робота № 1	2	2
	ЗМ-П2	1. a) Population Ecology.	14,5
b) Переклад суспільно-політичного тексту (2500 др. знаків)	2	2	
c) Grammar: Perfect Tenses (active and passive)	2	2	
2. d) The Habitat.	1,5	1,5	
e) Переклад суспільно-політичного тексту (2500 др. знаків)	1,5	1,5	
f) Grammar: Perfect Continuous Tenses	1,5	1,5	
g) Переклад тексту за фахом (8000 др. знаків).	2	1,5	
3. Модульна контрольна робота № 2	2	2	
	Семестрова залікова контрольна робота	0,5	2
	<b>Разом:</b>	<b>30</b>	<b>30</b>

Консультації:

1. Шотова-Ніколенко Г.В., доцент, к. філол. наук, доцент, вівторок 9.00 – 13.00, аудиторія 607.;

### 2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи у I семестрі

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-П1		14	1 – 6 тиждень
	• Підготовка до усного опитування, підготовка граматичної теми та підготовка домашнього читання	3	3 тиждень
	• Підготовка до виконання модульної контрольної роботи № 1 (обов'язкове)	3	4 тиждень
	<i>Контрольні заходи:</i>		
	• Усне опитування	3	5 тиждень
	• Перевірка письмово виконаних списків незнайомих слів та їх переклад для усного перекладу текстів	3	5 тиждень
ЗМ-П2	• Перевірка письмово виконаних граматичних вправ	2	5 тиждень
	• Модульна контрольна робота № 1		6 тиждень
		14	7 – 12 тиждень
	• Підготовка до усного опитування, підготовка граматичної теми та підготовка домашнього читання	3	8 тиждень
	• Підготовка до виконання модульної контрольної роботи № 2 (обов'язкове)	3	9 тиждень
	<i>Контрольні заходи:</i>		
• Усне опитування	3	10 тиждень	
• Перевірка письмово виконаних списків незнайомих слів та їх переклад для усного перекладу текстів	3	11 тиждень	
• Перевірка письмово виконаних граматичних вправ	2	12 тиждень	
• Модульна контрольна робота № 2		12 тиждень	
	Підготовка до залікової контрольної роботи	2	15 тиждень
	<i>Контрольні заходи:</i>		
	• Залікова контрольна робота		
Разом:		30	

#### 1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П1.

Мінімальний обсяг базових знань, що необхідний для засвоєння ЗМ – П1:  
 – читати, перекладати та переказувати тексти “Ecology”.

- читати, перекладати та анотовано переказувати суспільно-політичні тексти.
- визначати характеристики вживання та перекладу граматичних явищ за темою Indefinite Tenses (Active and Passive).
- читати, перекладати та анотовано переказувати тексти за фаховою тематикою.
- читати, перекладати та переказувати текст “Environment”.
- читати, перекладати та анотовано переказувати суспільно-політичні тексти.
- визначати характеристики вживання та перекладу граматичних явищ за темою Continuous Tenses (Active and Passive).
- читати, перекладати та анотовано переказувати тексти за фаховою тематикою.

**Максимальна сума балів за обов’язкові заходи контролю з ЗМ–П1 – 50 балів:**

1 завдання – 39 балів:

Див. табл. 2.2

a) 5 (1 + 1 + 1 + 2)

- 1 – читання тексту англійською мовою
- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 2 – переказ тексту

b) 5 (1 + 1 + 1 + 2)

- 1 – читання тексту англійською мовою
- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 2 – переказ тексту

c) 5 (2 + 3)

- 2 – письмовий конспект правил з теми Indefinite Tenses (Active and Passive)
- 3 – письмово виконанні граматичні вправи

d) 4 (1 + 1 + 1 + 1)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переказ тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 1 – усне Summary

e) 5 (1 + 1 + 1 + 2)

- 1 – читання тексту англійською мовою
- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 2 – переказ тексту

f) 4 (1 + 1 + 1 + 1)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 1 – усне Summary

g) 5 (2 + 3)

- 2 – письмовий конспект правил з теми Continuous Tenses (Active and Passive)
- 3 – письмово виконані граматичні вправи

h) 6 (1 + 2 + 1 + 2)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 2 – усний переклад тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 2 – усне Summary

1 завдання (39 балів) не є обов'язковим.

2 завдання – 50 балів :

### **Виконання МКР № 1**

Модульна контрольна робота складається з 30 завдань. Кожне завдання 1,5 бали. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо надано мінімум 18 правильних відповідей.

Якщо заходи обов'язкових форм контролю виконуються студентом після строків, визначених у програмі навчальної дисципліни, кількість балів, що може отримати студент, не може перевищувати 60% від максимально можливої для цієї форми контролю.

Оцінка за окремі (або усі) модулі знижується у разі пропусків занять студентом. За кожне пропущене заняття знижується 0,5 бали, але мінімальна оцінка після зниження не може бути нижча 60% від максимально можливої.

Максимальна сума обов'язкових балів з ЗМ-П1– 50 балів.

2 завдання (50 балів) є обов'язковим.

## 2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П2.

Мінімальний обсяг базових знань, що необхідний для засвоєння ЗМ – П2:

- читати, перекладати та переказувати тему “Population ecology”.
- читати, перекладати та анотовано переказувати тексти за фаховою тематикою.
- читати, перекладати та анотовано переказувати суспільно-політичні тексти.
- визначати характеристики вживання та перекладу граматичних явищ за темою Perfect Tenses (Active and Passive).
- читати, перекладати та переказувати тему “The Habitat”.
- читати, перекладати та анотовано переказувати тексти за фаховою тематикою.
- читати, перекладати та анотовано переказувати суспільно-політичні тексти.
- визначати характеристики вживання та перекладу граматичних явищ за темою Perfect Continuous Tenses (Active and Passive).

**Максимальна сума балів за обов’язкові заходи контролю з ЗМ–П2 – 50 балів:**

### 1 завдання – 37 балів:

Див. табл. 2.2

а) 5 (1 + 1 + 1 + 2)

- 1 – читання тексту англійською мовою
- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 2 – переказ тексту

б) 6 (1 + 2 + 1 + 2)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 2 – усний переклад тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 2 – усне Summary

с) 5 (2 + 3)

- 2 – письмовий конспект правил з теми Perfect Tenses (Active and Passive)
- 3 – письмово виконані граматичні вправи



d) 5 (1 + 1 + 1 + 2)

- 1 – читання тексту англійською мовою
- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 1 – усний переклад тексту
- 2 – переказ тексту

e) 5 (1 + 2 + 1 + 1)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 2 – усний переклад тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 1 – усне Summary

f) 5 (2 + 3)

- 2 – письмовий конспект правил з теми Perfect Continuous Tenses (Active and Passive)
- 3 – письмово виконані граматичні вправи

g) 6 (1 + 2 + 1 + 2)

- 1 – список незнайомих слів та їх переклад
- 2 – усний переклад тексту
- 1 – письмово виконане Summary
- 2 – усне Summary

1 завдання (37 балів) не є обов'язковим.

2 завдання – 50 балів:

## **Виконання МКР № 2**

Модульна контрольна робота складається з 30 завдань. Кожне завдання 1,5 бали. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо надано мінімум 18 правильних відповідей.

Якщо заходи обов'язкових форм контролю виконуються студентом після строків, визначених у програмі навчальної дисципліни, кількість балів, що може отримати студент, не може перевищувати 60% від максимально можливої для цієї форми контролю.

Оцінка за окремі (або усі) модулі знижується у разі пропусків занять студентом. За кожне пропущене заняття знижується 0,5 бали, але мінімальна оцінка після зниження не може бути нижча 60% від максимально можливої.

Максимальна сума обов'язкових балів з ЗМ-П2 – 50 балів.

2 завдання (50 балів) є обов'язковим.

#### **4. Методика проведення та оцінювання семестрового залікового завдання.**

Залікова семестрова контрольна робота складається з 40 завдань. Кожне завдання 2,5 бали. Залікова контрольна робота вважається зарахованою, якщо надано мінімум 20 правильних відповідей.

Контроль поточних знань виконується на базі накопичувальної системи організації навчання.

Фактична сума балів, яку отримує студент за певний змістовний модуль, має складатися із результатів виконання заходів з контролю, що заплановані за цим змістовним модулем, та урахувати своєчасність (наприклад: студент, який пропустив контрольний захід без поважних причин або отримав незадовільну оцінку, має право у тижневий термін виконати завдання цього заходу з максимальною сумою балів, еквівалентною оцінці не більшій ніж "задовільно") виконання студентом графіку навчального процесу.

Суми балів, які отримав студент за всіма змістовними модулями навчальної дисципліни, формують кількісну оцінку (бал успішності) за підсумками поточних контролюючих заходів студента з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю заносяться до інтегральної відомості. Рішення про допуск студента до підсумкового семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни регламентується Положенням про проведення підсумкового контролю знань студентів.

Студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни і набрав за модульною системою суму балів не менше 50 (50%) від максимально можливої (обов'язкова частина 100 балів) за практичну частину.

Підсумковим контролем знань студентів є **залік**.

**Студент отримує залік**, коли він має на останній день семестру інтегральну суму балів поточного контролю, достатню (60% та більше) для отримання позитивної оцінки **та не менше 50% від максимально можливої суми балів на заліковій контрольній роботі**.

Інтегральна оцінка (В) по дисципліні розраховується за формулою

$$B = 0,75 \times OЗ + 0,25 \times OЗКР,$$

де ОЗ – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) за змістовними модулями;

ОЗКР – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) залікової контрольної роботи.

### 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

**3.1. Модуль ЗМ-III “Ecology”, “Environmental science”;** Групи часів *Indefinite (Present, Past i Future)* в активному і пасивному станах; переклад суспільно-політичного тексту з англійської на українську мову; “Environment”; Групи часів *Continuous (Present, Past i Future)* в активному і пасивному станах; переклад суспільно-політичного тексту з англійської на українську мову, переклад тексту за фахом.

Література: [1, с. 9 -25], [2, с. 20-26], [6, с. 10-34]

#### 3.1.1. Повчання

##### a) Text A. “Ecology”

1. Прочитати текст англійською мовою.
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Переказати текст.

##### b) Text B. “Environmental Science”

1. Прочитати текст англійською мовою.
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Переказати текст.

##### c) Grammar:

Групи часів Indefinite (Present, Past i Future) в активному і пасивному станах

1. Зробити конспект правил утворення та вживання групи часів Indefinite (Present, Past, Future) в Active and Passive Voice.
2. Виконати тренувальні граматичні вправи.

##### d) Домашнє читання (переклад суспільно-політичного тексту)

1. Самостійно обрати текст з англійської газети (2500 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.

4. Письмове Summary.

5. Усне Summary

e) Text “Environment”.

1. Прочитати текст англійською мовою.
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Переказати текст.

f) Переклад суспільно-політичного

1. Самостійно вибрати текст з англійської газети (2 500 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Письмове Summary.
5. Усне Summary

g) Групи часів Continuous (Present, Past і Future) в активному і пасивному станах

1. Зробити конспект правил утворення та вживання групи часів Continuous (Present, Past, Future) в Active and Passive Voice.
2. Виконати тренувальні граматичні вправи.

h) Домашнє читання. Переклад тексту за фахом

1. Самостійно вибрати текст з англійського тексту за фахом (8000 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Письмове Summary.
5. Усне Summary

### 3.1.2. Питання для самоперевірки

1. What is ecology?
2. What factors does the organism environment include?
3. How did Ernst Haeckel define ecology in 1866?
4. Who wrote the first university course on the subject?
5. How is ecology usually considered?
6. What disciplines does ecology comprise?
7. What whole-world problems require attention nowadays?
8. What groups of organisms plant (bird, plankton) populations comprise?
9. What is the parallel form for “ecosystem” in Ukrainian literature?
10. What can you tell about environmental problems in Ukraine?

11. What do you know about environmental crisis in the world?
12. What types of ecological factors do you know?
13. What reaction of the organism on the abiotic factor's influence (e.g. temperature) may be observed?
14. What factors are primary? Secondary?
15. What are the climatic factors?
16. What abiotic factors are essential to life?
17. What are the five factors that affect climate? What factors regulate temperature?
18. What climate factors affect Ukraine?
19. What are the major biotic factors in ecological systems?
20. What are major limiting abiotic factors in deserts?
21. What are the major abiotic factors of the temperate rainforests?
22. What are major biotic and abiotic factors of a lake?

**3.2. Модуль 3М-П2 Population Ecology”; Групи часів Perfect (Present, Past і Future) в активному і пасивному станах; переклад суспільно-політичного тексту з англійської на українську мови; The Habitat”; Групи часів Perfect Continuous (Present, Past і Future) в активному і пасивному станах; переклад суспільно-політичний текст з англійської на українську мови, переклад тексту за фахом.**

Література: [1, с. 35-45], [2, с. 28-32], [6, с. 35-58, 61-62]

### 3.2.1. Повчання

#### a) Text “Population Ecology”.

1. Прочитати текст англійською мовою.
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.

#### b) Домашнє читання (переклад суспільно-політичного тексту)

1. Самостійно обрати текст з англійської газети (2500 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Письмове Summary.
5. Усне Summary

#### c) Grammar:

Групи часів Perfect (Present, Past і Future) в активному і пасивному станах

1. Зробити конспект правил утворення та вживання групи часів Perfect (Present, Past, Future) в Active and Passive Voice.
2. Виконати тренувальні граматичні вправи.

d) Text “The Habitat”.

1. Прочитати текст англійською мовою.
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Переказати текст.

e) Домашнє читання (переклад суспільно-політичного тексту)

1. Самостійно обрати текст з англійської газети (2500 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Письмове Summary.
5. Усне Summary

f) Grammar:

Групи часів Perfect Continuous (Present, Past і Future) в активному і пасивному станах

1. Зробити конспект правил утворення та вживання групи часів Perfect Continuous (Present, Past, Future) в Active and Passive Voice.
2. Виконати тренувальні граматичні вправи.

g) Домашнє читання. Переклад тексту за фахом

1. Самостійно вибрати текст з англійського тексту за фахом (8000 др.знаків)
2. Виписати з тексту нові слова та зробити їх переклад.
3. Усно перекласти текст з англійської на українську мову.
4. Письмове Summary.
5. Усне Summary

### 3.2.2. Питання для самоперевірки

1. How can we describe a population's distribution?
2. What are three common distribution patterns observed among individuals within a population?
3. Why do we try to estimate population sizes?
4. What values are indicated on the survivorship curve? Draw and explain.
5. What values can be obtained from the age structure diagram? Draw and

- explain.
6. What information can you get from a life table? Draw and explain.
  7. Is a population a group composed of all members of the same species?
  8. What is population?
  9. Where does this group live?
  10. What does population ecology study?
  11. What will the status of specific population indicate?
  12. What can the areas occupied by a population include?
  13. How do we call the place occupied by organisms? Where the habitat can be found?
  14. What factors does the habitat consist of?
  15. What specific place tells about the role of species in the ecosystem?
  16. What does the ecological niche tell us about? What factors does ecological niche depend upon?
  17. How is succession initiated? What dynamics can be observed in succession?
  18. What is organism address and profession?
  19. Who gave these definitions to the organism?
  20. What kinds of ecological succession do you know?
  21. What is successional dynamics?
  22. How many factors of ecological groups do you know?
  23. What is a biotope?
  24. What specific abiotic substances the factors do include?
  25. What are natural disasters?
  26. What do the biogeochemical cycles guarantee?

#### **4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

4.1. Граматичні завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-П1.

#### **Module control work № 1**

[2, с. 20 – 26], [3, с. 4 – 30]

#### **I. Grammar Test (Часи Групи Indefinite та Часи Групи Continuous)**

*Put the right form of the verb:*

1. You are a great cook! This cake (to taste) wonderful as usual. [2, с. 21 – 22], [3, с. 4 – 13]
2. The students (to ask) not to be late for their classes. [2, с. 21-22, 32], [3, с. 4 – 13]

3. My father is sure bicycles (to use) as the most popular city transport in twenty years' time. [2, c. 23, c. 32], [3, c. 19 – 23, c. 47 – 55]
4. It (to announce) in London that morning that the British Oil Corporation had discovered oil under the sea near the Welsh coast. [2, c. 22 – 23, c. 32], [3, c. 13 – 19]
5. A new hospital (to build) in our neighbourhood next spring. [2, c. 23 – 24, c. 32], [3, c. 19 – 23, c. 47 – 55]
6. They (to finish) the work at the end of the week. [2, c. 23 – 24], [3, c. 19 – 23]
7. The accident (to happen) while they were driving on the highway. [2, c. 22], [3, c. 13 – 19]
8. As long as I am head of this company, I (to handle) not all the business. [2, c. 23], [3, c. 19 – 23]
9. The desire for fame (to make) men work hard and does not let them rest till the goal is gained. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
10. Yesterday, when he (to open) the door, he (to understand) that he (to do) it with a wrong key. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
11. She (not to see) me when I (to come) into the room. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
12. As a rule he (to translate) two articles a week. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
13. Why you (not to put) your coat on yesterday? [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
14. He (to play) football every day. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
15. Last year I (to take) by my parents to the South. [2, c. 22 – 23, c. 32], [3, c. 13 – 19, c. 47 – 55]
16. Tomorrow we (to pass) the examination. [2, c. 23-24], [3, c. 19 – 23]
17. He usually (to travel) by train. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
18. He filled in his name, signed the contract and (to give) it to the secretary. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
19. We (to stay) in that city twice in 2018. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
20. How often does Nick go to the swimming pool? – He (to go) to the swimming pool every day. He likes swimming. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
21. After supper my sister (to go) for a walk. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
22. Great Britain (to lie) in the eastern part of the Atlantic Ocean. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
23. The teacher (to explain) a new rule yesterday. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
24. We (to meet) them at the railway station tomorrow. [2, 23 – 24], [3, c. 19 – 23]
25. The sea (to surround) the British Isles. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
26. Yesterday we (to write) a dictation. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
27. She (to give) you a good advice next week. [2, 23 – 24], [3, c. 19 – 23]
28. The pupils of our form (to go) in for sport. [2, c. 21 – 22], [3, c. 4 – 13]
29. The children (to spend) the whole day in the park. [2, c. 22 – 23], [3, c. 13 – 19]
30. They (to go) to Poland next month. [2, 23 – 24], [3, c. 19 – 23]



31. The doctor (to be) examining the patients at 10 o'clock yesterday. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
32. He (to be) taking a walk in the park at 10 o'clock. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –29]
33. They (to play) football there now. [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
34. Their daughter (to be) going to be a nurse. [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
35. They (to be) flying to America at this time on Saturday. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –29]
36. Why she (to cry) now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
37. They (to be) talking about that day's weather. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
38. I (to be) skating the whole day tomorrow. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –30]
39. Where you (to go) now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
40. We (to be) preparing for the English examination the whole day. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
41. We (to be) working hard this time tomorrow. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 – 30]
42. (to be) you answering the teacher's questions now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
43. My brother (to speak) over the telephone when I came in. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
44. She (to be) taking a music lesson at 10 o'clock on Sunday. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 – 30]
45. (to be) your friends playing chess now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
46. The mother (to be) knitting a pullover when her little son broke a new cup. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
47. They (to build) a new club when you are in the country in summer. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 – 30]
48. (to be) your father (to look) through the newspapers now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
49. (to be) you having tea when your parents came home from work? [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
50. The boys (to play) football when you come home. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –30]
51. (to be) the dog barking in the yard now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
52. (to be) you (to do) your home task when they came home? [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]
53. He (to ski) at 5 o'clock tomorrow. [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –30]
54. (to be) you doing your homework now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]
55. What (to be) you doing when your parents came home from work? [2, c. 24 – 25], [3, c. 26 – 28]
56. What you (to do) at 10 a.m. tomorrow? [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 –30]
57. (to be) the sun (to shine) in the sky? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 –26]
58. It (to rain) at that time on Sunday. [2, c. 24-25], [3, c. 26 – 28]

59. What your friend (to do) when you come to him tomorrow? [2, c. 25 – 26], [3, c. 28 – 29]

60. (to be) you (to listen) to the radio now? [2, c. 24 – 25], [3, c. 23 – 26]

[1, c. 13-14] [1, c. 15]

## II. Fill the gaps:

### Environmental Science

Environmental science is an 1) \_\_\_\_\_ academic field that integrates physical and biological sciences (including physics, chemistry, biology, soil science, geology, and geography) to the study of the 2) \_\_\_\_\_, and the solution of environmental problems. Environmental science provides an integrated, quantitative, and interdisciplinary approach to the study of environmental 3) \_\_\_\_\_. Related areas of study include environmental studies and environmental engineering. Environmental studies incorporate more of the social sciences for 4) \_\_\_\_\_ human relationships, perceptions and policies towards the environment. Environmental engineering focuses on design and technology for improving environmental quality. Environmental scientists work on subjects like the understanding of earth processes, evaluating alternative energy systems, pollution control and mitigation, natural resource management, and the effects of global 5) \_\_\_\_\_. Environmental issues almost always include an interaction of physical, chemical, and biological 6) \_\_\_\_\_. Environmental scientists bring a system 7) \_\_\_\_\_ to the analysis of environmental problems. Key elements of an effective environmental scientist include the ability to relate space, and time relationships as well as quantitative 8) \_\_\_\_\_. Environmental science came alive as a substantive, active field of scientific investigation in the 1960s and 1970s driven by a) the need for a multi-disciplinary approach to analyze 9) \_\_\_\_\_ environmental problems, b) the arrival of substantive environmental laws 10) \_\_\_\_\_ specific environmental protocols of investigation and c) the growing public awareness of a need for action in addressing environmental problems.

A) Analysis, B) systems, C) complex, D) approach, E) requiring, F) processes, G) climate change, H) understanding, I) interdisciplinary, J) environment.

4.2. Граматичні завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-П2.

### Module control work № 2

[2, c. 24 – 28], [3, c. 30 – 44]

## I. Grammar Test (Часи Групи Perfect та Групи Perfect Continuous)

*Put the right form of the verb:*

1. Next month I (to know) Rick for twenty years. [2, c. 27-28], [3, c. 38 – 40]
2. Alan and Chloe are both down with the flu. Thank God I (not to caught) it from them. [2, c. 26-27], [3, c. 30 – 35]
3. After they (to enter) the church, they stood quietly for a moment, adjusting their eyes to the dim light. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
4. By the time we got to the shopping center it (to close). [2, c. 27, c. 32], [3, c. 35 – 38, c. 47–55]
5. Don't worry! By the time we meet again, all your problems (to solve). [2, c. 27-28, 32], [3, c. 30 – 35, c. 47–55]
6. A machine (to invent) which will make you invisible for 48 hours. How would you want to spend these two days? [2, c. 26-27, c. 32], [3, c. 38 – 40, c. 47–55]
7. You are a human dynamo, I (to see) never you waste a minute. [2, c. 26 – 27], [3, c. 30 – 35]
8. The tourists hope that the tornado (to finish) before they arrive in California. [2, c. 27–28], [3, c. 38 – 40]
9. When I came back home, my family (to have) already had dinner and were now watching the film. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
10. The 10.30 flight to Greece (to delay). [2, c. 26-27, 32], [3, c. 30 – 35, c. 47–55]
11. The waiter served the food, which (to cook) by the best chef in Paris. [2, c. 27, 32], [3, c. 35 – 38, c. 47–55]
12. I hope that the report (to write) by 5 o'clock tomorrow. [2, c. 27-28, c. 32], [3, c. 38 – 40, c. 47–55]
13. You (to do) your homework by seven o'clock? [2, c. 27-28], [3, c. 38 – 40]
14. Helen got off the bus and walked into the bank when she realized that she (to leave) her handbag on the bus. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
15. I (to be) to London this year. [2, c. 26-27], [3, c. 30 – 35]
16. They (not to finish) their work yet. [2, c. 26-27], [3, c. 30 – 35]
17. Your mother already (to come)? [2, c. 26-27], [3, c. 30 – 35]
18. When she got to the shop, it (to close). [2, c. 27], [3, c. 35 – 38, c. 47–55]
19. Nick (return) from office by seven o'clock. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
20. We (to build) a new house by the end of the year. [2, c. 27-28], [3, c. 38 – 40]
21. She (to do) already the work. [2, c. 26 – 27], [3, c. 30 – 35]
22. I had to buy a new pen because I (to lose) the old one. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
23. He (to pass) his examinations before you return from Kyiv. [2, c. 30 – 31], [3, c. 38 – 40]

24. The postman (to bring) us two letters from our relatives. [2, c. 26 – 27], [3, c. 30 – 35]
25. The last electric train (to go) when we got to the station. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
26. The expedition (to leave) for the North by April. [2, c. 30 – 31], [3, c. 38 – 40]
27. I (to wash) just the dishes. [2, c. 26 – 27], [3, c. 30 – 35]
28. After I (to leave) for work I remembered that I (to forget) to ring you up. [2, c. 27], [3, c. 35 – 38]
29. I (to give) the final answer by three o'clock. [2, c. 30 – 31], [3, c. 38 – 40]
30. We (to write) a long dictation. [2, c. 26 – 27], [3, c. 30 – 35]
31. They (to sail) for about a month when they saw a small island. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
32. Have (to live) in this town for 5 years? [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
33. We (to gather) mushrooms ever since sunrise. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
34. It (to snow) all day when I left home. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
35. I (to translate) this difficult article for two hours before you come. [2, c. 30 – 31]
36. I (to listen) to the music since 5 o'clock. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
37. I (to dust) the room for half an hour when my mother came home. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
38. He (to skate) with his friends for more than an hour before his parents come home. [2, c. 30 – 31]
39. My friend (to train) his dog for 3 years already. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
40. She (to wait) for forty minutes before the taxi came. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
41. They (to listen) to the music for some time when you ring them up. [2, c. 30 – 31]
42. The gardener (to sort) the apples since morning. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
43. The girl (to listen) to the music for two hours before her brother brought her an interesting book from the library. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
44. We (to travel) by sea for several weeks before you join us. [2, c. 30 – 31]
45. The children (to play) football since the mother came home. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
46. What she (to do) for two hours when her friend came to her? [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
47. The young man (to make) the plan of the journey for some hours by 6 o'clock in the evening. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
48. My elder brother (to play) football since the childhood. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]
49. She (to read) a book for an hour before her mother came home. [2, c. 30], [3, c. 43 – 44]
50. She (to listen) to the music for 40 minutes before her brother comes home from school. [2, c. 30 – 31]
51. The boy (to do) his homework for 2 hours already. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]

52. How long you (to learn) English? [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]  
 53. She (to listen) to the music for some time by 12 o'clock. [2, c. 30 – 31]  
 54. The pupils (to write) a dictation for 40 minutes. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]  
 55. How long you (to read) this book? [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]  
 56. Our family (to live) in this house for 10 years. [2, c. 30 – 31]  
 57. My mother (to prepare) dinner since 11 o'clock. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]  
 58. Do you play chess? How long you (to play) it? [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]  
 59. They (to build) this bridge by the end of the year. [2, c. 30 – 31]  
 60. The girls (to watch) TV since they came home. [2, c. 28 – 30], [3, c. 40 – 43]

[1, c. 17]

## II. Fill the gaps:

Nitrogen is also required by all organisms but cannot be used by most in the gaseous form. Nitrogen fixation, the conversion of N<sub>2</sub> gas into a biologically 1) \_\_\_\_\_, occurs in some species of bacteria and cyanobacteria or may be caused by lightning.

Atmospheric gases are important in 2) \_\_\_\_\_ the climate and the light environment. Absorption of electromagnetic radiation by the atmosphere determines the spectrum of light reaching the Earth's surface. Absorption and reflectance of infrared radiation by 3) \_\_\_\_\_ such as CO<sub>2</sub> and water vapor regulate temperature.

Among other environmental factors determining the range and distribution and form of organisms are mechanical stimuli such as wind or water 4) \_\_\_\_\_, and the presence of metals, inorganic nutrients, and toxins in the air, soil, or food.

The biotic environment of an individual is 5) \_\_\_\_\_ of members of the same or other species. Intraspecific interactions involve the need to breed with other individuals, to gain protection through living in a group, and to compete for 6) \_\_\_\_\_ such as food, light, nutrients, and space.

Humans alter their environment in ways that exceed the impact of all other organisms. For example, the 7) \_\_\_\_\_ of greenhouse gases into the atmosphere contributes to 8) \_\_\_\_\_ over the entire planet. This in turn has impacts on the distribution of all other species. The release of pollutants into the environment brings organisms into contact with stresses to which they were not 9) \_\_\_\_\_ exposed. This the evolution of new varieties, eventually perhaps new 10) \_\_\_\_\_, adapted to the polluted environments.

A) Greenhouse gases, B) previously, C) resources, D) made up, E) movement, F) species, G) determining, H) release, I) useful form, J) climate alterations.

#### **4.5. Тестові завдання до залікової контрольної роботи.**

[2, с. 20 – 32, 61], [6, с. 10 – 66]

##### ***Credit test***

##### **1 term**

#### **Магістри. Залікова робота I курс I семестр**

Open the brackets, using the verb in the right tense form:

1. By next morning, the snow that began in the night (to turn) into a blizzard so thick that the last class of the term was cancelled. [2, с. 27]
2. Most companies (to limit) severely their dumping of pollutants. [2, с. 23]
3. If you are successful, people (to forgive) you practically everything. [2, с. 23]
4. Customers (to advise) to buy their tickets in advance. [2, с. 21-22, 32]
5. When they got to their dacha, they discovered that water (to leak) through the roof. There were pools on the floor. [2, с. 30]
6. On a clear day, you (to see) the shores of Haiti and Cuba from the summit of Blue Mountain Peak. [2, с. 23]
7. I placed the tray in the middle of the kitchen table and (to begin) to methodically chop an egg. [2, с. 22-23]
8. Will you (to arrange) everything by tomorrow? [2, с. 27-28]
9. English people say that you (to hang) the horseshoe with its ends up, lest good luck should fall out. [2, с. 21-22]
10. We (to run) out of sugar. Ask Mrs. Smith to lend us some. [2, с. 26-27]
11. Will you (to use) till the computer when I come back to the office after lunch? [2, с. 25]
12. This event (not to forget) very quickly. [2, с. 23, 32]

13. Many new houses (to build) in our town nowadays. [2, c. 24-25, 32]
14. The guard noticed at once that the safe (to break). [2, c. 27, 32]
15. When Ann turned on the television, the weatherman (to give) the weekend forecast for Europe. [2, c. 24-25]
16. The new tax (to introduce) last year, but the Parliament boycotted. [2, c. 27, 32]
17. She knew that with Frank in Venice, for a few days she (to shake) his depression, and recharge his batteries completely. [2, c. 61-62]
18. Have you made any change in your life recently? What (to do) since that change took place? [2, c. 28-30]
19. The votes (to count) by midnight? [2, c. 27-28, 32]
20. We were told that the teacher (to correct) our papers by the beginning of the lesson. [2, c. 61]
21. The quietness of the house (to break) by the children's driving their toy cars on the floor. [2, c. 27, 32]
22. By the time the manager turns up, the customers (to wait) for him for several hours. [2, c. 30-31]
23. He didn't know where he (to take) at the moment. [2, c. 24-25, 32]
24. There was a fair in our little town and we put on red silk robes and painted our faces red. I (to tell) people's fortunes. [2, c. 22-23]
25. The new manager (to entrust) with a most difficult task. [2, c. 22-23, 32]
26. Wisdom (to come) with age. [2, c. 21-22]
27. The lost children just (to find) in the park. [2, c. 26-27, 32]
28. You (to look) so very healthy at the moment. [2, c. 24-25]
29. On Sunday morning, after she (to drink) a quick cup of coffee, Vanessa dialed the Commodore Hotel. [2, c. 27]
30. – Can I let you in on a little secret? – Why not? You (to tell) me your secrets since you were eight. [2, c. 29-30]

31. Let us wait till the fax (to arrive). [2, c. 24-25]
32. I remembered that you (to promise) me to come in time. [2, c. 27]
33. For a second she (to hesitate) as if she were taking the last chance to refuse. [2, c. 22-23]
34. I (to leave) some money in order to help them. [2, c. 23]
35. Two-piece swimsuits (to name) after a Pacific atoll on which hydrogen bombs were detonated – a truly explosive and figurative word. [2, c. 21-22, 32]
36. I promised Emma I (to help) her to decorate the fur-tree. [2, c. 61]
37. Andrew feels all right now. He (to operate) on a month ago. [2, c. 22-23, 32]
38. When he is forty, he (to learn) English for twenty- five years. [2, c. 30-31]
39. The noise was caused by a dog, which (to chase) a cat through the garden. [2, c. 24-25]
40. These data (to collect) by the end of the year. [2, c. 27-28, 32]
41. Yesterday I (to return) home late in the evening. [2, c. 22-23]
42. Nik already (to get) ticket for the concert? [2, c. 26-27]
43. What your farther (to do) at the moment? [2, c. 24]
44. She (to be) a typist for our firm since 2015 and she (to work) here for three years. [2, c. 28-30]
45. I (to graduate) from the university five years ago. [2, c. 22-23]
46. She (to phone) you today in the morning. [2, c. 26-27]
47. When he (to get) to the station last week the train already to leave. [2, c. 22-23, c. 27]
48. Look! He (to try) to find his watch. [2, c. 24]
49. My sister just (to make) some sandwiches. [2, c. 26-27]
50. You ever (to be) to Iceland? [2, c. 26-27]



51. I don't know where my sister (to be) now. [2, c. 21-22]
52. Maybe she (to sit) in the garden now. [2, c. 24-25]
53. Don't tease the dog! It (to bite) you. [2, c. 23]
54. I think the weather (to be) fine tomorrow. [2, c. 23]
55. Look at this child. He (to notice) everything immediately. [2, c. 24-25]
56. She will give him your message tomorrow as soon as she (to see) him. [2, c. 23]
57. I met them when they (to run) round the park. [2, c. 24-25]
58. It is dark now. The sun not to rise yet. [2, c. 26-27]
59. The day before yesterday he told me that he (not to come) home by seven o'clock on Sunday. [2, c. 27]
60. What you (to achieve) by the year 2025. [2, c. 27-28]
61. Look the emergency services (to remove) the sand which oil (to cover). [2, c. 24-25, c. 26-27]
62. After he (to work) for ten hours, he came home and fell asleep. [2, c. 30]
63. You (not to read) my project yet? [2, c. 26]
64. In three years , his parents (to be married) for twenty years. [2, c. 28-30]
65. The number of cars (to rise) by fifty-eight per cent since 1973. [2, c. 26-27]
66. We are glad to know that our relatives (to arrive) by the New Year. [2, c. 27-28]
67. My friend asked me to explain him a new rule because he (not to understand) it. [2, c. 27]
68. Why my things (not to back) pack yesterday. [2, c. 22-23, c. 32-33]
69. The equipment just (to deliver). [2, c. 26-27, c. 32-33]

70. Our cafe (to visit) by a lot of people. [2, с. 21-22, с. 32-33]
71. This poem (to learn) by heart by me. [2, с. 24-25, с. 32-33]
72. His adventures (to describe) in his book. [2, с. 22-23, с. 32-33]
73. His decisions always (to approve) by her. [2, с. 21-22, с. 32-33]
74. He said his wallet (to steal) by somebody. [2, с. 27, с. 32-33]
75. The newspaper (to publish) at the moment. [2, с. 24-25, с. 32-33]
76. The agreement (to reach) by them tomorrow. [2, с. 27-28, с. 32-33]
77. The bicycle (to repair) by my farther at 7 o'clock. [2, с. 24-25, с. 32-33]
78. The dog already (to take) for a walk. [2, с. 26-27, с. 32-33]
79. All the books (to leave) at home by me yesterday. [2, с. 26-27, с. 32-33]
80. His honesty (to acknowledge) by all. [2, с. 22-23, с. 32-33].

### **Література для вивчення дисципліни**

#### **Основна**

1. Методичні вказівки з англійської мови для студентів 1 курсу. Рівень підготовки Магістр, напрям підготовки - усі напрями. Укладач: П'янова І.Ю. Одеса, ОДЕКУ, 2016 р. 115 с. Англ. мовою.
2. Методичні вказівки з граматики англійської мови для студентів I, II курсу денної форми навчання. Напрямок підготовки – усі напрями. Укладачі: П'янова І.Ю. к.ф.н., доцент, Шотова-Ніколенко Г.В. к.ф.н., доцент Одеса: ОДЕКУ, 2009. 72с.
3. Верба Г. В., Верба Л. Г. Довідник з граматики англійської мови: Довідк. вид. 3-тє вид. К.: Освіта, 1993. 320 с.
4. Навчальний посібник з граматики англійської мови для магістрів та аспірантів. Напрямок підготовки усі напрями. Укладачі: П'янова І.Ю. - к.ф.н., доцент, Шаблій О.В. ст. викладач Одеса, ОДЕКУ, 2006. – 425 с. Англ. та Укр. мовою.

## Додаткова література

5. Методичні вказівки з англійської мови для студентів 1 курсу. Рівень підготовки Магістр, напрям підготовки «Екологія». Укладачі: П'янова І.Ю. к.ф.н., доцент, Шаблій О.В. ст. викладач Одеса, ОДЕКУ, 2006. 58 с. Англ. мовою.
6. Навчальний посібник з граматики англійської мови: Навчальний посібник. Укладач: Шотова-Ніколенко Г.В. к.ф.н., доцент. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 192 с. Англ. мовою.
7. The Oxford Russian Dictionary. Revised Edition. Oxford, Oxford University Press, 1997. 1340 p.
8. Бонк Н.А., Котий Г.А., Лукьянова Н.А. Учебник английского языка. В 2-х т. М: Товарищество "Деконт", 1994.
9. Дубровин М.И. Situational Grammar. М.: "Просвещение", 1986. 416 с.
10. Качалов К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка. В 2-х т. Т.2. К.: "Методика", 1995. 304 с.
11. Клоуз Р.А. Reference Grammar for students of English. М: "Просвещение", 1979. 352 с.
12. Хорнби А.С. Конструкции и обороты английского языка. М.: "Буклет", 1994.-336 с.
13. Шах-Назарова В.С., Журавченко К.В. Английский для Вас: в 2-х частях. Кишинев: "Лумина", 1992.653 с.
14. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford University Press, 1974. 1035 p.
15. Murphy R. Essential Grammar in Use. A selfstudy reference and practice book for elementary students of English. Cambridge: University press, 1990. 254 p.
16. Murphy R. Essential Grammar in Use. A selfstudy reference and practice book for intermediate students of English. Cambridge.'University press, 1988. 272 p.
17. Електронна адреса бібліотеки ОДЕКУ [library@odeku.edu.ua](mailto:library@odeku.edu.ua)
18. Електронна адреса репозитарію ОДЕКУ <http://eprints.library.odeku.edu.ua>
19. Електронна адреса Циклової Комісії з іноземних мов ОДЕКУ [lang@odeku.edu.ua](mailto:lang@odeku.edu.ua)
20. Національні та іноземні Інтернет- та друковані періодичні видання англійською мовою.